

Gemeentelijk klimaatactieplan Gooik

In uitvoering van het 'Sustainable Energie Action Plan' in kader van het
Burgemeestersconvenant

COLOFON

Samenstelling:

Gemeentebestuur Gooik
Dienst Wonen en Omgeving
Lucy Simon

Inhoud

1. Kader: Burgemeestersconvenant	4
2. Doel	5
2.1. Algemene uitgangspunten	5
2.2. Ambitie en visie van de gemeente	6
3. Algemene strategie	7
4. Huidige situatie	8
4.1. Algemeen.....	8
4.2. Gemeentelijke nulmeting.....	8
4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten	11
4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)	14
5. Gemeentelijk klimaatactieplan	15
5.1. Organisatorisch.....	15
5.1.1. Intern	15
5.1.2. Extern	16
5.2. Participatieve aanpak	17
5.3. Financieel.....	17
5.4. Geplande acties en maatregelen.....	19
5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen	20
5.4.2. Mobiliteit	27
5.4.3. Hernieuwbare energie.....	32
5.4.4. Natuur en biodiversiteit	35
5.4.5. Landbouw	39
5.4.6. Industrie	41
6. Rapportering en monitoring.....	41
7. Contacten.....	42

1. KADER: BURGEMEESTERSCONVENANT

Liefst 80% van het energiegebruik en de CO₂-uitstoot is het gevolg van stedelijke activiteiten, en CO₂ is met voorsprong het belangrijkste broeikasgas. Lokale overheden staan dicht bij de bevolking en spelen daarom een cruciale rol bij het afremmen van de klimaatverandering. Hét instrument hiervoor is het Covenant of Mayors of het Burgemeestersconvenant. Gemeenten en steden die dit convenant ondertekenen, engageren zich om concrete maatregelen te nemen om hun CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20% terug te dringen. Europa werkte hiervoor een stappenplan uit dat elke gemeente kan gebruiken. De provincie Vlaams-Brabant treden op als 'Coördinator van het Convenant' en staan de gemeenten bij.

Stap 1: Nulmeting

Om te weten hoeveel CO₂ er bespaard moet worden, moet de gemeente eerst een nulmeting uitvoeren. Deze nulmeting gaat voor verschillende sectoren - huishoudens, transport, industrie, openbare verlichting ... - na hoeveel CO₂ ze uitstoten. Het basisjaar voor de nulmeting is 2011. VITO, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, werkte in opdracht van de Vlaamse Overheid een handige Excel-tool uit die de gemeente met eigen gegevens kan aanvullen.

Stap 2: Opstellen klimaatactieplan

De gemeente moet na de ondertekening een klimaatactieplan opstellen en indienen bij de Europese Commissie. Dit klimaatactieplan bevat een opsomming van de maatregelen die de gemeente zal nemen om de CO₂-reductie (20% of meer) te bereiken.

Stap 3: Uitvoering

De maatregelen worden omgezet in de praktijk.

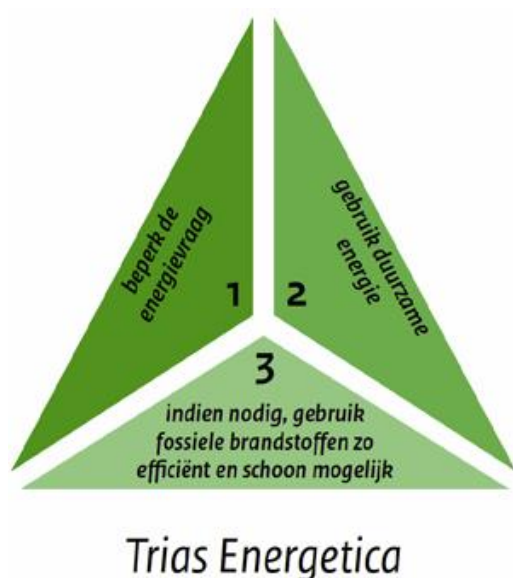
Stap 4: Rapportering en monitoring

Elke twee jaar na het indienen van het klimaatactieplan dient de gemeente een implementatierapport in bij de Europese Commissie met daarin een stand van zaken en tussentijdse resultaten. Elke 4 jaar moet een nieuwe CO₂-meting (monitoring) gebeuren. De gemeente kan hiervoor beroep doen op de cijfers die worden aangeleverd door VITO en de Vlaamse overheid.

2. DOEL

2.1. Algemene uitgangspunten

De gemeente zet zowel in op korte termijnwinsten als op lange termijnacties. De **Trias Energetica** is daarbij het uitgangspunt: de gemeente onderneemt stappen om de energievraag te verminderen (stap 1), om duurzame energie op te wekken en te gebruiken (stap 2) en om aan de resterende (fossiele) energievraag te voldoen met efficiënte, schone technieken (stap 3).

Figuur 1: model Trias Energetica

Daarbij hanteert de gemeente **drie belangrijke principes**:

1) De gemeente geeft het goede voorbeeld

De gemeente speelt op verschillende vlakken een voorbeeldrol: als consument, dienstverlener, planner, adviseur, initiator...

2) Samen aan de slag

De gemeente betreft bedrijven, organisaties, burgers en kennisinstellingen bij de opmaak en de uitvoering van het gemeentelijk klimaatbeleid. En ze neemt deel aan initiatieven die worden georganiseerd in het kader van 'Vlaams-Brabant klimaatneutraal'.

3) Klimaatbeleid is dynamisch beleid

Kennis over klimaat is in volle evolutie. Ook het gemeentelijk klimaatplan is geen vaststaand gegeven, maar kan steeds bijgestuurd worden.

Een gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Een sterk

klimaatbeleid zal bovendien plaats moeten krijgen in alle beleidsdomeinen (bouwen en wonen, integraal waterbeheer, ruimtelijke ordening, mobiliteit, biodiversiteit, kansarmoede,...).

2.2. Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om tegen 2020 de CO₂-uitstoot te verminderen met minstens 20% van 43.631 ton CO₂-emissie (2011). Ze doet dat door energie te besparen, energie-efficiëntie te verhogen en het inzetten van duurzame energiebronnen.

3. ALGEMENE STRATEGIE

Dit klimaatactieplan is een belangrijk document dat toont hoe de gemeente *Gooik* haar engagement tegen 2020 wil bereiken. Het maakt gebruik van de resultaten van de nulmeting om de meest geschikte acties te vinden voor de CO₂-reductie. Dit plan stelt hiervoor concrete maatregelen voor, samen met de nodige budgetten, verantwoordelijke uitvoerders en timing. Beschouw het klimaatactieplan niet als een strak document: omstandigheden veranderen en het is aangewezen om het plan geregeld te herzien.

De maatregelen in het klimaatactieplan moeten de CO₂-uitstoot en het energieverbruik door eindgebruikers verminderen. De engagementen hebben betrekking op het geografische grondgebied van de gemeente. Daarom bevat het plan acties voor zowel de publieke als de private sector (bedrijven, burgers, middenveld, scholen ...). De rol van de gemeente is dat zij het voorbeeld geeft, duidelijke maatregelen neemt en haar inwoners stimuleert om zelf actie te ondernemen.

Het streefjaar is 2020. Daarom bevat het plan een duidelijke schets van de acties die de gemeente zal ondernemen om haar streefdoel in 2020 te bereiken. Maar een langetermijnstrategie en -visie is ook belangrijk.

4. HUIDIGE SITUATIE

4.1. Algemeen

Om doelstellingen te formuleren en de effecten van het klimaatbeleid op te volgen, moet je de grootte en de bronnen van de huidige CO₂-uitstoot kennen. Daarom heeft de gemeente een nulmeting uitgevoerd. Deze meting geeft van elke sector het aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het referentiejaar is 2011 want vanaf dat jaar zijn volledige cijfers voor de nulmeting beschikbaar. De inventaris werd gemaakt met de generieke tool¹ die VITO ontwikkelde in opdracht van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van de Vlaamse overheid en aangevuld met data die specifiek zijn voor de gemeente.

4.2. Gemeentelijke nulmeting

De nulmeting richt zich op de emissies van sleutelsectoren als:

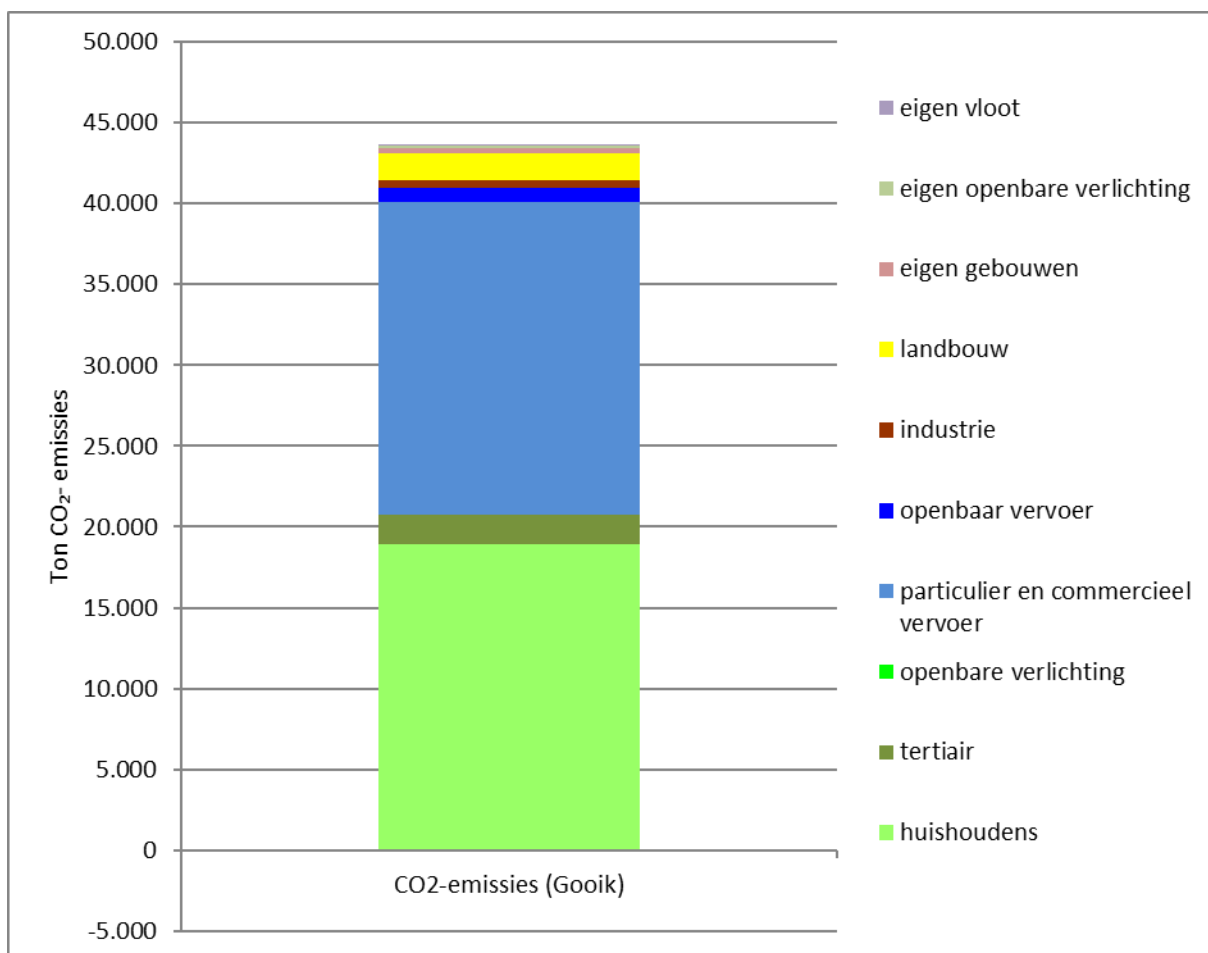
- gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen
- tertiaire gebouwen, installaties en voorzieningen
- residentiële gebouwen
- transport: gemeentelijke vloot, openbaar transport (weg, spoor), privé en commercieel transport (weg)

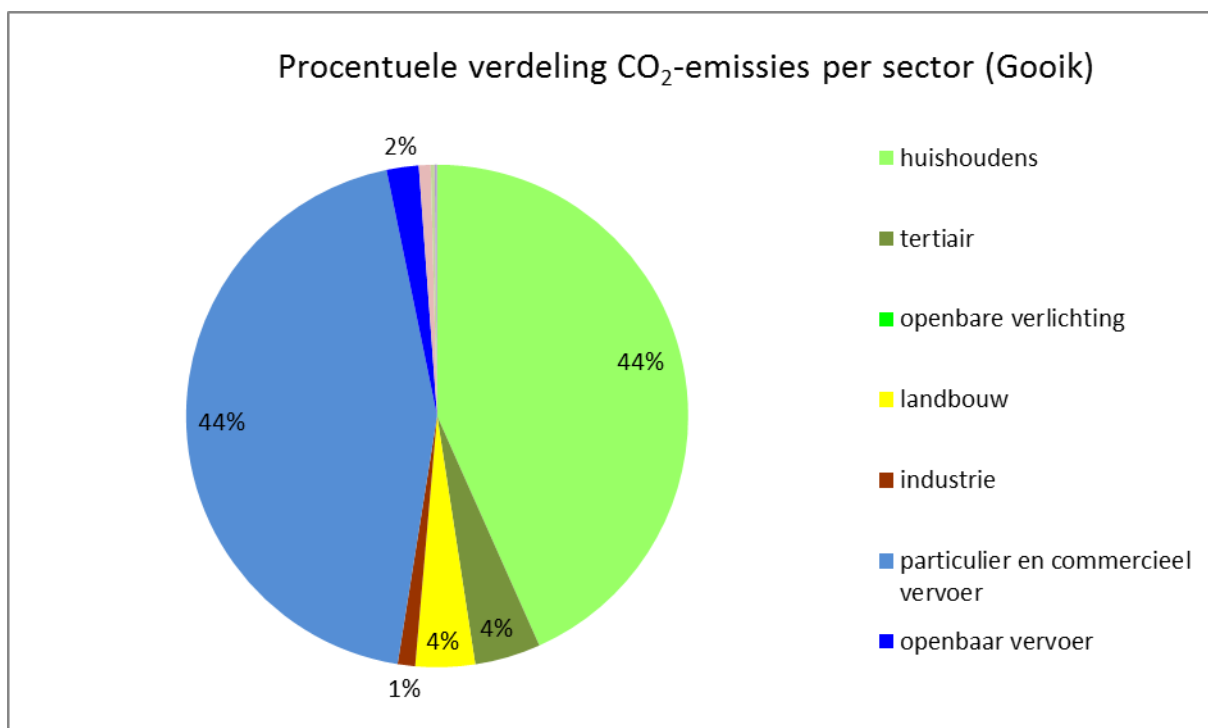
Daarnaast brengt de nulmeting emissiebronnen in kaart die niet verplicht gerapporteerd moeten worden, maar die wel relevant kunnen zijn voor het klimaat- en energiebeleid:

- energieproductie: koude- of warmteproductie-eenheden
- energieproductie: energiegerelateerde emissies van productie-eenheden voor elektriciteit < 20 MW
- landbouw: energiegerelateerde CO₂-emissies en niet-energiegerelateerde emissies zoals CH₄ door vertering en N₂O door mestopslag
- industrie: energiegerelateerde CO₂-emissies door niet-ETS bedrijven

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 43 631 ton aan CO₂ werd uitgestoten.

¹ Tool is terug te vinden op aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm.

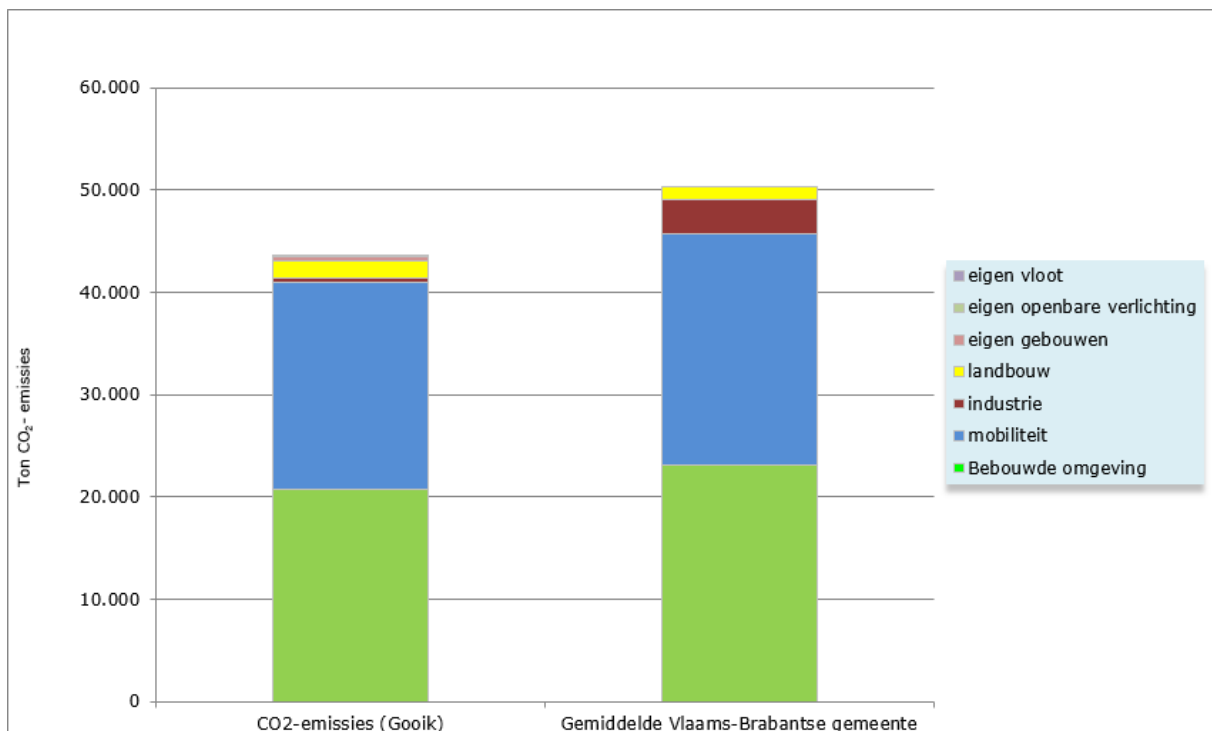
Figuur 2: Grafiek of taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Grootste uitstoot particulier en commercieel vervoer: 19 306 ton CO₂ (44,25%), daarna huishoudens met 18 903 ton CO₂ (43,33%), tertiaire sector met 1 853 ton CO₂ (4,25%), landbouw met 1 669 ton CO₂ (3,83%) en industrie met 491 ton CO₂ (1,12%).

De gemeentelijke gebouwen, openbare verlichting en gemeentelijke vloot zorgen samen voor 507 ton CO₂ (1,16%)

Reden:

- *Hoge cijfers mobiliteit: 4 gewestwegen met veel regionaal verkeer (N272 – N285 – N28 – N282)*
- *Lage cijfers industrie: beperkte aanwezigheid industrie.*

Figuur 3: Grafiek vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Als je de gemeente vergelijkt met een gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente met een gelijkaardig aantal inwoners, dan blijkt dat er evenredigheid is binnen de grote sectoren huishoudens en mobiliteit. Gooik is duidelijk een plattelandsgemeente met zeer beperkte industrie.

4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten

De resultaten van de nulmeting zijn het uitgangspunt van het klimaatactieplan. Acties en maatregelen die uitgevoerd zijn sinds referentiejaar 2011, worden mee opgenomen en kunnen al een invloed hebben op de CO₂-uitstoot. Daarom heeft de gemeente deze bestaande initiatieven geïnventariseerd.

De inventarisatie gebeurde op basis van:

- milieujaarprogramma's
- omgevingsanalyse uit BBC
- bestaande audits, studies, visieplannen:
 - energieaudit gemeentelijke gebouwen
 - mobiliteitsplan
 - stookplaatsrenovatie / afstelling stookplaatsen
 - energieboekhouding
 - ...
- initiatieven of lange termijnprojecten die al in uitvoering zijn:
 - (ver)bouw(ing) gemeentelijke gebouwen

- aankoop elektrisch voertuig
 - herinrichting openbaar domein (pesticidenvrij, vergroening,...)
 - trage wegen – fietsroutenetwerk
 - (gratis) duurzaam bouwadvies
 - Steunpunt duurzaam bouwen
 - Haalbaarheidsstudies via Infracx binnen ESCO-project
 - Energiezorgplan - Energieboekhouding
 - Energiebesparende maatregelen gemeentelijke gebouwen
 - Actie klimaatwijken
 - Woonwinkel / loketfunctie gemeente
 - Premies energiemaatregelen
 - Nacht van de duisternis
 - Ruilverkaveling Gooik
 - Masterplan Gooik
 - ...
- Acties binnen het Kyoto in het Pajottenland project

Sinds 2008 voert het Kyoto in het Pajottenlandproject van het plattelandscentrum de Paddenbroek uit Gooik concrete acties uit rond duurzame energie voor gezinnen, landbouwers en gemeentebesturen.

Deze acties zijn de volgende:

- Informatie- en groepsaankoopacties voor alle gezinnen van het Pajottenland en de Zennevallei. Deze leidden tot de energetische renovatie van 806 woningen in de regio met een totale energiekostbesparing op jaarbasis van 348 389 €, een totale CO2-uitstootreductie van 838 ton en een totale investering via lokale tewerkstelling van aannemers en installateurs van 2 336 940 €.

Deze acties zijn uitgebreid met individuele begeleidingen aan huis. Hierbij kunnen inwoners van het Pajottenland hun woning eerst via een thermografische camera laten doorlichten. Vervolgens wordt berekend welke energetische renovatiemogelijkheden er in de woning zijn. De eigenaars worden vervolgens begeleid bij de aanvraag van offertes bij lokale aannemers en bij de uitvoering.

Om ook de Pajotse inwoners met minder interesse of minder middelen hierbij te betrekken is in 2015 het project “Kyoto in de wijk” opgestart. Via een verplaatsbare Kyotomobiel worden wijken in het Pajottenland woning per woning begeleid om deze energetisch te renoveren. Een individuele begeleiding wordt hier gecombineerd met de sociale dynamiek van de wijk. Op deze wijze worden duurzame energie en het klimaatverhaal ook een breed besproken thema in de wijk zelf.

- Opstellen van een windenergiepotentieelplan voor het Pajottenland in opdracht van de gemeentebesturen. Hierin zijn de belangrijkste mogelijke locaties voor windenergie te vinden evenals de geprefereerde manier van aanpak indien actie wordt ondernomen vanuit het gemeentebestuur.

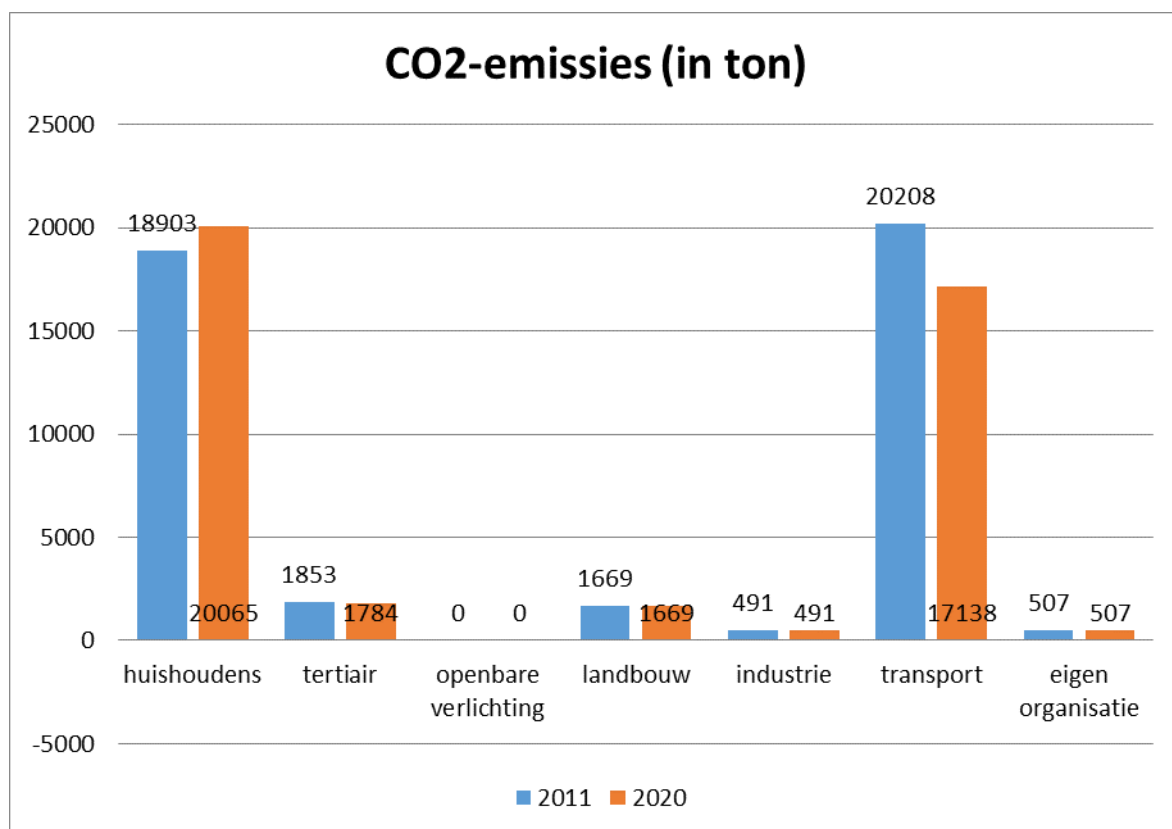
- Informatiemomenten en ondersteuning van landbouwers rond duurzame energie. Vanuit het Innovatiesteunpunt voor Land- en Tuinbouw werden informatiemomenten rond wind- en zonne-energie op het landbouwbedrijf georganiseerd voor de Pajotse landbouwers. Tevens werden landbouwers concreet begeleid rond energiebesparing op het landbouwbedrijf.
- Ontwikkelen van een verwerkingsketen voor het energetisch valoriseren van bermmaaisel in het Pajottenland. In een samenwerking tussen de Pajotse gemeentelijke beheersdiensten, Pro Natura, Agro/Aanneming en een lokale boer met een biomassaverwerkingsinstallatie werd een experiment gevoerd waarbij bermmaaisel afkomstig van het gemeentelijke bermbeheer via een lokale vergistingsinstallatie werd omgezet tot groene stroom. Dit betekent een grote financiële besparing voor de gemeente en een aanzienlijke energiebron voor de streek. Dit experiment wordt momenteel verder ontwikkeld. De aanvoer van dit bermmaaisel moet hiervoor verder uitgezuiverd worden evenals de mechanische verwerking in de installatie. Momenteel werkt Pro Natura ook een pocketvergistingsinstallatie uit waarmee groenafval van gemeentelijke containerparken kan omgezet worden tot groene stroom en warmte.
- ...

4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)

VITO heeft in opdracht van LNE een maatregelentool² opgemaakt. Die geeft voor tien voorbeeldmaatregelen een indicatie van de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Het gaat om acties die burgers, handelaars of bedrijven kunnen nemen. Zoals:

- huishoudens: muurisolatie, dakisolatie, betere beglazing, warmtepompen, zonneboilers
- tertiair: cluster van diverse maatregelen (zoals relighting, efficiëntere gasketels, natuurlijke ventilatie, installatie warmtepompen) om vraag en verbruik te laten dalen bij verwarming, ventilatie, koeling en verlichting
- transport: shift van auto naar fiets voor korte ritten, shift naar elektrische voertuigen
- lokale elektriciteitsproductie: PV

De besparingen zijn berekend in vergelijking met het referentiejaar 2011 en het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. BAU staat voor Business As Usual en geeft een inschatting van het energieverbruik en de CO₂-emissies voor 2020 als de gemeente geen specifieke maatregelen neemt. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties zoals de verwachte bevolkingsgroei en de toename wegverkeer, en met het Europese beleid.

Figuur 4: Grafiek Business-as-Usual scenario 2020

² zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>

5. GEMEENTELIJK KLIMAATACTIEPLAN

5.1. Organisatorisch

Het is belangrijk om een groot draagvlak te creëren. De gemeente betreft daarom zowel intern als extern zo veel mogelijk mensen en organisaties.

5.1.1. Intern

Intern werd een **stuurgroep** opgericht met daarin mandatarissen en vertegenwoordigers van volgende diensten:

- milieudienst
- schepenen (milieu, mobiliteit, ...)
- technische *dienst, mobiliteitsdienst, ruimtelijke ordening ...*

De stuurgroep werkt geïntegreerd binnen het cbs, de wekelijkse MAT-overlegmomenten en de dienst overlegmomenten.

Tijdens de opmaakfase van het klimaatactieplan hebben de stuurgroepleden deze taken op zich genomen:

- bespreking van de resultaten van de nulmeting
- bespreking inventarisatie van bestaande initiatieven (acties, projecten, studies ...)
- bespreking van het budget
- keuze maken uit de sleutelsectoren en optionele sectoren¹: Gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen – Woongebouwen - Transport (openbaar, particulier en commercieel) - Lokale productie hernieuwbare energie
- ambitieniveau bepalen: 20% is de minimum doelstelling, maar zal een uitdaging zijn om te behalen.
- efficiënte en effectieve acties en maatregelen voorstellen op basis van de nulmeting, inventarisatie van de eigen werking, provinciale inventaris van mogelijke klimaatacties en, indien van toepassing, de maatregelentool
- opvolging participatieproces
- ...

De acties en maatregelen van dit klimaatactieplan kregen bijkomende vorm na overleg met verschillende vormen van werkgroepen:

- Samenwerkingsverband tussen verschillende buurgemeenten in samenwerking met projectorganisatie "Kyoto in het Pajottenland". Gemeente Gooik, Lennik en Pepingen dachten samen na over de mogelijke maatregelen binnen verschillende sectoren. Iedereen was welkom met een verhoogde aanwezigheid van deskundigen en vertegenwoordigers van raden en verenigingen.
- Overlegmomenten tussen mandatarissen van de verschillende gemeenten binnen het Pajottenland en projectgebied "Kyoto in het Pajottenland".
- Klankbordvergaderingen te Paddenbroek

De stuurgroep komt op regelmatige basis samen en zal:

- alle acties en maatregelen opvolgen en monitoren

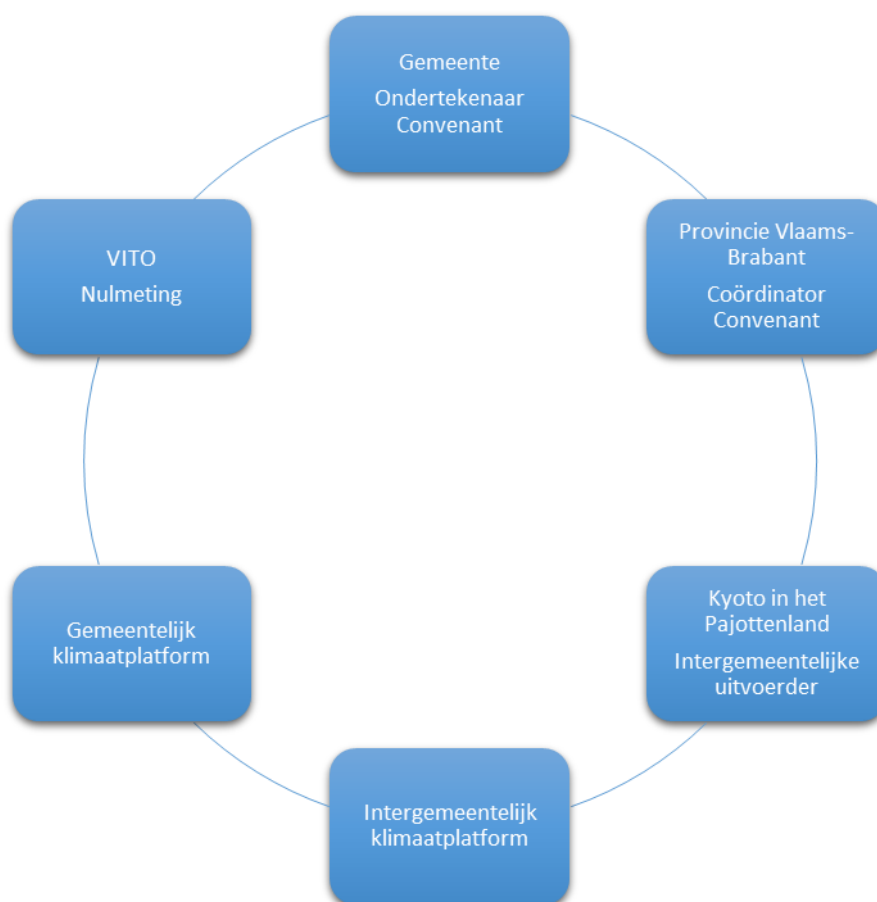
- verbeterpunten bespreken
- regelmatig met de verschillende werkgroepen overleggen
- naar het schepencollege en de gemeenteraad terugkoppelen.

De interne stuurgroep heeft dus zowel een beleidsondersteunende, coördinerende, adviserende als uitvoerende rol. Deze werkwijze garandeert een grote betrokkenheid.

Het klimaatbeleid moet verankerd worden binnen het bestuur en wordt daarom mee opgenomen in de meerjarenbeleidsplanning. Om de klimaatproblematiek aan te pakken, zijn traditionele beleidsconcepten en instrumenten niet genoeg. Er is aanvullend beleid nodig dat gericht is op structurele veranderingen op lange termijn.

5.1.2. Extern

Extern wordt de gemeente ondersteund door een breed partnerschap, waaronder de Vlaamse overheid, VITO, de distributienetbeheerders, externe experts zoals project "Kyoto in het Pajottenland", Klimaatplatform, lokale verenigingen zoals Milieuraad, Gooik Mondiaal,De provincie Vlaams-Brabant bieden in hun rol als coördinator inhoudelijke, technische en administratieve ondersteuning aan.

Figuur 5: externe ondersteuning aan de gemeente

5.2. Participatieve aanpak

De gemeente heeft een actief participatietraject opgezet met verschillende gemeentelijke stakeholders. Zie 5.1. voor de organisatiestructuur.

Doel van dit participatieproces is om de gemeentelijke doelgroepen mee te laten nadenken over het gemeentelijk klimaatbeleid, input te krijgen voor het klimaatactieplan en de voorgestelde maatregelen te toetsen op hun haalbaarheid. Zo wil de gemeente komen tot een gedragen klimaatplan en –beleid en een actieve medewerking bij de uitvoering ervan.

De gemeente gebruikte hiervoor de volgende methodieken:

- Intergemeentelijke participatieavond voor gemeenten Gooik, Lennik en Pepingen te Gooik in GC De Cam op Dinsdag 24/03/2015 om 20u.

De belangrijkste conclusies uit dit participatietraject zijn:

- Nadenken in twee groepen over acties binnen mobiliteit en woningen.
- Inzet op energiebesparing bij huishoudens en duurzame mobiliteit.
- Inspiratiemomenten Knappe Koppen te Paddenbroek (2013)
- Ambtenarenoverleg binnen het Pajottenland i.s.m. project "Kyoto in het Pajottenland"
 - 17 september 2015 te Paddenbroek om 14u
 - 20 oktober 2015 te Paddenbroek om 10u

De belangrijkste conclusies uit dit participatietraject zijn:

- Bespreking nulmeting en maatregelentool
- Voorbereidingen opstellen klimaatactieplan
- Milieuraad:
 - 04 maart 2015 in de zaal Rilleman te Gooik om 20u - Bespreking burgemeestersconvenant
 - 26 oktober 2015 in de zaal Rilleman re Gooik om 20u – Bespreking voorontwerp klimaatactieplan
- Dorpsbabbels, mobiliteitsavond, participatietrajecten rond masterplan Gooik en ruilverkaveling
- Voorgaande participaties in toekomst bundelen binnen een gemeentelijk klimaatplatform als basis voor een intergemeentelijk klimaatplatform.

5.3. Financieel

De komende jaren zijn er extra financiële inspanningen nodig om de ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatactieplan te realiseren bestaat uit:

- Gemeentepersoneel voor de coördinatie van gemeentelijke acties en ondersteuning acties "Kyoto in het Pajottenland"
- Personeel van de ondersteunende partners (Vb. Kyoto in het Pajottenland).
- Gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het wagenpark om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast investeert de gemeente ook in andere acties. Tabel 1 geeft een overzicht van de budgetten die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet.

- Bestaand budget dat al wordt ingezet voor klimaatbeleid voorzien binnen de budgetten van de verschillende gemeentelijke diensten.
- Externe subsidiemogelijkheden of financiële structuren, bijvoorbeeld:
 - Europese subsidieprogramma
 - Federale subsidies
 - Vlaamse subsidieprogramma's (o.a. Plattelandsfonds ...)
 - Energy Performance Contracting (EPC)
 - ...

Tabel 1: overzicht van de voorziene provisie in het meerjarenplan

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Energiebesparende maatregelen gemeentelijke gebouwen of actie 6.2.2.</i>	€ 25 000	€ 25 000	€ 25 000	€ 25 000	€ 25 000	€ 25 000
<i>Masterplan Gooik of actie 2.2.1. – dorpskern vernieuwing</i>	€ 5 000	€ 5 000	€ 5 000	€ 5 000	€ 5 000	€ 5 000
<i>Ruilverkaveling – actie 4.2.1.</i>	€ 0	€ 0	€ 0	€ 60 000	€ 60 000	€ 60 000
<i>Wolvenstraat en Processiestraat – fietspad – actie 5.2.1.</i>	€ 0	€ 0	€ 0	€ 75 000	€ 0	€ 0
<i>Uitbouw Paddenbroek of actie 6.4.1.</i>	€ 135 000					

Tabel 2: Externe middelen voor projectwerkingen zoals o.a. Kyoto in het Pajottenland

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Europese middelen via Kyoto in het Pajottenland</i>	€ 50 000	€ 50 000	€ 50 000	€ 50 000	€ 50 000	€ 50 000

5.4. Geplande acties en maatregelen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de geplande acties en maatregelen tot 2020.

De nulmeting geeft een kijk op de situatie in 2011, hoeveel van de CO₂-uitstoot er kan verminderd worden en welke de prioritaire sectoren zijn. Op basis daarvan heeft de gemeente een pakket van maatregelen samengesteld die hierop inspelen.

Ruimtelijke ordening, duurzame aankopen en burgerparticipatie beschouwen we niet als afzonderlijke sectoren, maar werden geïntegreerd in de andere sectoren.

Voor de selectie van maatregelen is de gemeente vertrokken van de 'Inventaris Mogelijke Klimaatacties', aangeboden door de provincie Vlaams-Brabant. Deze maatregelen en acties werden met de stakeholders getoetst op haalbaarheid en wenselijkheid.

5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen

Gebouwen, installaties en voorzieningen zijn goed voor 49% van de CO₂-uitstoot in onze gemeente. Deze sector is één van de belangrijkste sectoren om de broeikasgasuitstoot te doen dalen.

De gemeente kiest voor duurzaam en energiezuinig bouwen. Niet alleen voor haar eigen patrimonium, maar ook voor het gebouwenpark op het grondgebied van de gemeente. Via sensibilisatie en het promoten van duurzaam (ver)bouwen, wil de gemeente ook de residentiële en tertiaire gebouwen duurzamer maken.

Duurzaam bouwen? Dat is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt. Hierbij verliezen we het economische optimum niet uit het oog en gaan we uit van de volgende principes:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken, maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt en hoe meer natuur behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand. Het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik, zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Voorwaarden hiervoor zijn compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie ...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.

Deze principes passen we toe voor gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting, maar even goed voor residentiële woningbouw, industrie- en kantoorgebouwen, zorgsector, schoolgebouwen en zo meer.

Doelstellingen van de gemeente:

- *Reductie CO₂ -uitstoot bij bestaande woningen*
- *Nieuwbouwwoningen wordt passief of bijna energieneutraal*
- *Energiebesparing bij gemeentelijke gebouwen*
- *Energiebesparing bij openbare verlichting*
- *Reductie CO₂ – uitstoot bij tertiaire gebouwen*
- *Nieuwbouw tertiaire gebouwen wordt passief of bijna energieneutraal*
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

Gemeente en Kyoto in het Pajottenland:

- *Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen (i.s.m. het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen, Kyoto in het Pajottenland en de Woonwinkel van het Pajottenland);*

- *Stimuleren van energiebesparende maatregelen (bv. spouw- en buitenmuurisolatie, dak- en zoldervloerisolatie, HR++-beglazing, PV-zonnepanelen, condensatieketels) via de organisatie van groepsaankoopacties door Kyoto in Pajottenland;*
- *Stimuleren van wijkrenovaties via doorgedreven begeleiding door "Kyoto in de wijk";*
- *Het promoten van energiescans;*
- *Stimuleren van een participatieve aanpak voor de duurzame energierenovaties van schoolgebouwen en publieke gebouwen;*
- *Stimuleren van een participatieve aanpak voor de realisatie van hernieuwbare energie;*
- *Voortzetten van een doelgroepenwerking via OCMW;*
- *Voortzetten van de samenwerking met distributienetbeheerder (Infrax);*
- *Ondersteuning door de dienst Energiebegeleiding van het Steunpunt Duurzaam Bouwen voor het energiezuinig maken en verduurzamen van de eigen gemeentelijke gebouwen en/of gebouwen van gemeenschapsvoorzieningen;*
- *Aanbieden van gratis duurzaam bouwadvies van het Steunpunt DuBo aan haar inwoners;*
- *Stimuleren van energiebesparende ingrepen via subsidies;*
- *Energieboekhouding gemeentelijke gebouwen;*
- *Voortzetten energiezorgplan gemeentelijke gebouwen;*
- *Vergroenen van de gemeentelijke vloot;*
- *Stimuleren van de netbeheerder (Infrax) om energiebesparend te werken op openbare verlichting;*
- *Verdere ontwikkeling Masterplan Gooik*

Op welke nieuwe maatregelen zal de gemeente inzetten op korte, middellange en lange termijn?

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
Gemeentelijke gebouwen en installaties			
Verbeter de kennis van het gemeentelijk gebouwenpark	- Energiezorgplan (incl. energieboekhouding – gebouwpaspoort – energiemeesters - ...) -energieprestatiecertificaten (EPC's)	Uitwerken en –voeren acties uit energiezorgplan	KT – MT-LT
Maak een behoefte-analyse van het gemeentelijk patrimonium voor de komende 20 jaar	Worden gebouwen op termijn verkocht of gerenoveerd? Misschien herbestemming van gebouwen?	Opmaken strategische nota voor het gemeentelijk patrimonium en evaluatie van gebouw alvorens te investeren. (vervolg vanuit energiezorgplan)	MT-LT
Stel een centraal energieteam aan met lokale verantwoordelijken voor elk gemeentelijk gebouw	Het energieboekhoudsysteem e-Sight is actief voor de grootste verbruikers onder de gemeentelijke gebouwen	-Maandelijkse noteren van meterstanden door dienst gebouwen -Input via duurzaamheidsambtenaar -Feedback met energiemeesters en dienst gebouwen (zie ook energiezorgplan)	KT-MT-LT
Stimuleer energie-efficiëntie en rationeel energiegebruik in de gemeentelijke gebouwen	Initieer energiebesparende acties en monitor de resultaten	- Sensibiliseer de gebruikers van de gebouwen, bv. Via een energiegedragscode, sensibiliseringscampagne, ... - Gebruik campagnemateriaal in het gebouw om gewenst gedrag te bevorderen (lichten doven, trappen nemen, deuren dicht, etc.)	KT – MT-LT
Renovatie van de gemeentelijke gebouwen	- Energiebesparingsmaatregelen werden al uitgevoerd in verschillende	- Voer bijkomende energiebesparingsmaatregelen uit volgens strategische meerjarenplan en	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
	gebouwen (vernieuwing verwarming en ramen, regelaars voor verwarming,...) - Uitgevoerde quickwins (buisisolatie, tijd- en bewegingsschakelaars, ledlampen,...)	energiezorgplan - uitvoering van EnergiePrestatieContract via provincie of in eigen beheer. - uitvoeren quickwins zoals isoleren van leidingen, afkitten, aanbrengen tochtstrips, plaatsen van aanwezigheidsdetectoren of klokschakelaars, correcte afstelling stookplaatsen, ... - Ondersteun de participatieve aanpak van de renovatie van de publieke gebouwen: hierbij kunnen de inwoners van de gemeente mee financieel participeren in de renovatie van het publiek gebouw.	
Nieuw gemeentelijk patrimonium worden bijna-energie neutrale gebouwen (BEN)	De norm voor bijna-energie neutraal bouwen wordt verplicht vanaf 2019.	- Leg een energetisch ambitieniveau op voor nieuwbouw (BEN) - Vraag projectadvies aan het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen - Pas de principes van Duurzaam Bouwen toe	KT-MT-LT
Groene stroom gemeentelijke gebouwen		Samenaankoop via netbeheerder Infrax, ...	KT-MT-LT
Masterplan Gooik		Visie op dorpskernen en hun duurzame karakter incl. gemeentelijke gebouwen	MT-LT
Particuliere gebouwen en installaties			
Stimuleer energie-efficiëntie en rationeel energiegebruik bij particuliere woningen	Inwoners sensibiliseren en uitdagen tot een lager energieverbruik	- Ondersteun de individuele en de wijkbegeleiding van de inwoners rond de energetische renovatie van de eigen woning i.s.m. Kyoto in het Pajottenland. - Promoot digitale energiemonitoring (EnergieID) - Communicatie via gemeentelijke kanalen	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
Geef speciale aandacht voor mensen die met energiearmoede te maken hebben	Er wordt voorzien in speciale ondersteuning van doelgroepen via de energiescans.	- Start een project (eventueel met subsidies) rond energie in samenwerking met Kyoto in het Pajottenland en de Woonwinkel Pajottenland. Hierbij worden de mensen uit de doelgroepen individueel en intensief begeleid bij het vinden van de juiste middelen, informatie en lokale aannemers om hun woningen energetisch te verduurzamen.	KT-MT-LT
Stimuleren van energiezuinige renovaties	- Premies en goedkope leningen (dak-, vloer- en muurisolatie, ...) worden gepromoot en ondersteund via de woonwinkel - Infomomenten rond duurzaam (ver)bouwen en campagnes zoals Kyoto in het Pajottenland, Ecobouwers, Bouwteams,... worden georganiseerd	- Promoot en ondersteun het duurzaam bouwadvies van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen - organiseer info avonden en samenaankopen rond energiemaatregelen (i.s.m. Kyoto in het Pajottenland, zie ook individuele begeleidingen)	KT-MT-LT
Ondersteun duurzame wijkprojecten		-Geven van begeleiding, energieadvies, premies, samenaankopen, ... (i.s.m. Kyoto)	KT-MT-LT
Scholen			
Stimuleren van energiezuinige renovaties	- Premies en goedkope leningen (dak-, vloer- en muurisolatie, ...) worden gepromoot en ondersteund via het woonloket - Infomomenten rond duurzaam (ver)bouwen en campagnes zoals Ecobouwers, Bouwteam,... worden georganiseerd	- Promoot en ondersteun het duurzaam bouwadvies van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen - organiseer samenaankopen rond energiemaatregelen i.s.m. Kyoto in het Pajottenland - Ondersteun de participatieve aanpak van de renovatie van de schoolgebouwen: hierbij kunnen	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
		de ouders van de leerlingen mee financieel participeren in de renovatie van het schoolgebouw.	
Bedrijven en KMO's			
Stimuleer energie-efficiëntie en rationeel energiegebruik bij lokale bedrijven en KMO's		-Kyoto: klimaatneutrale KMO-zones	KT-MT-LT
Stimuleer het realiseren van energiezuinige en duurzame bedrijfsgebouwen		- Promoot thermografische scans om energieverliezen aan te tonen - Organiseer infomomenten of workshops over bv. isolatie, toepassing WKK, biomassa, EPC-contracting,...	KT – MT - LT
Openbare verlichting			
Vastleggen van een visie en planning rond openbare verlichting		- Infrax volgt nieuwe technologieën op naar dimming, LED, ... - ...	MT-LT
Realiseer energie-efficiëntie		- Laat klemtoonverlichting 's nachts systematisch uit (bv. van 23u tot 5u) - Plaats dimbare verlichting in straten - Vervang verlichting door LED-lichten. - gewestelijke inspanningen	MT-LT
Energieboekhouding openbare verlichting		Jaarlijkse opvolging van verbruik openbare verlichting	
Deelname "nacht van de duisternis" en/of "Earth Hour"			

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector gebouwen een aanzienlijke verlaging van de CO₂- uitstoot te bereiken tegen 2020.

5.4.2. Mobiliteit

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Het draagt ook bij aan een betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂ ...), hogere verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie past de gemeente het STOP-principe toe: voetgangers (**S**tappen), fietsers (**T**rappen) en **O**penbaar vervoer krijgen voorrang. Het autoverkeer (**P**rivé-vervoer) wordt verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

Ruimtelijke planning is van cruciaal belang om een kentering in het mobiliteitsbeleid te realiseren. Verkeersgenererende functies koppelen we aan het openbaar vervoersnetwerk en fietsnetwerk. Een verbetering van het aanbod van het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur zijn daarbij belangrijk.

Ook nieuwe voertuigen die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zijn een mogelijkheid. Het is nog onduidelijk welke aandrijftechnologieën in de toekomst de klassieke verbrandingsmotor op benzine of diesel zullen opvolgen. De doorbraak van waterstof is hierbij nog onzeker. Daardoor ligt de focus nu op elektrische auto's, maar dit kan snel veranderen.

Verplaatsingen te voet, per fiets of via collectief vervoer krijgen voorrang op de wagen. Voor verplaatsingen die toch nog met de wagen gebeuren, kan er gekeken worden naar een wagenpark met een lagere uitstoot. De elektrische auto als volwaardig alternatief voor de auto op fossiele brandstoffen komt waarschijnlijk pas over een aantal jaar op de markt. Een substantieel aandeel elektrische wagens in het totale wagenpark is mogelijk niet te verwachten voor 2020. Provincies, intercommunales en gemeenten kunnen deze overgang versnellen. Voor de overschakeling naar elektrische auto's of auto's op CNG moet er een slim laadnet beschikbaar zijn.

De mobiliteit is goed voor 46 % van de CO₂-uitstoot in onze gemeente. Deze sector is dus zeer belangrijk om de broeikasgasuitstoot te doen dalen. Natuurlijk kent onze gemeente een doorkruising van gewestwegen met een hoger regionaal karakter. De impact hiervan is niet te onderschatten. Zonder de impact van de gewestwegen zou de CO₂-uitstoot 24% bedragen.

Doelstellingen van de gemeente:

- Voor korte verplaatsingen meer de fiets laten nemen
- via uitbouw stelplaats Leerbeek en goede planning de nood aan de auto verminderen
- energiezuinig rijden promoten als je toch de wagen neemt
- minder uitstoot door gemeentevloot
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- uitvoeren en bijsturen van het gemeentelijk mobiliteitsplan

- onderhoud en aanleg van nieuwe fietspaden
- organiseren van acties op school (STRAP-dag, Dr. Mobi, ...)
- organiseren van acties omtrent mobiliteit
- inventarisatie, onderhoud en beheer van bestaande trage wegen
- mobiliteit binnen het concept ruilverkaveling Gooik
- mobiliteit binnen het Masterplan Gooik
- Gewestelijke instanties aansporen sneller fietspaden te voorzien op de gewestwegen
- Contacten met De Lijn ter promotie van het openbaar vervoer
- ...

Op welke nieuwe maatregelen zal de gemeente inzetten op korte, middellange en lange termijn?

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
Gemeentelijk wagenpark			
Inzicht creëren		- analyse van het gemeentelijk wagenpark - energieboekhouding gemeentelijk wagenpark	KT-MT-LT
Biedt alternatieve vervoersmiddelen aan		- ter beschikking stellen van elektrische dienstfietsen en/of duurzame dienstvoertuigen - aanmoedigen carpoolen tussen de gemeentelijke werknemers - terugbetaling fietskilometers	KT-MT-LT
Aanmoedigen van openbaar vervoer		Terugbetaling woon- werkverkeer openbaar vervoer	KT-MT-LT
Sensibilisatie		- Milieuvriendelijke voertuigen herkenbaar maken.	KT-MT-LT
Nieuwe technologieën		Vergroening wagenpark. Investeren in schone voertuigen.	KT-MT-LT
Openbaar vervoer			
Moedig het gebruik van openbaar vervoer actief aan		- Promotie via gemeentelijke communicatiekanalen	KT-MT-LT
Maak het openbaar vervoer aantrekkelijker	Bussen voorrang bieden op drukte punten vooral in overleg met AWW	- doorstroming verbeteren door aangepaste verkeerslichten - uitbreiding openbaar vervoer aanbod, verbetering toegangs- en wachtfaciliteiten, frequentere reistijden,...	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
		<ul style="list-style-type: none"> - aanleg pendelaars-carpoolparking aan stelplaats - ontwikkelen van Stelplaats te Leerbeek 	
Biedt innoverende transportwijzen aan	Pilotoproject i.s.m. De Lijn	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek en uitbouw vernieuwende vervoersconcepten 	MT-LT
Particulier vervoer			
Inzicht creëren	Creëer een beter inzicht in de mobiliteit van de bezoekers van infrastructuur (gemeenschapscentrum, gemeentehuis, scholen,...)	<ul style="list-style-type: none"> - stel een schoolvervoersplan op (schoolomgeving en routes veiliger maken + modal shift bekomen) - Bijkomende parkeermogelijkheden via Masterplan Gooik met extra aandacht voor alternatieve vervoersmiddelen en milieuvriendelijke voertuigen - duurzame alternatieven bij evenementen (Bijv. Carpoolpunten in elke deelgemeente, ...) 	KT-MT-LT
Verminder de behoefte voor verplaatsing		Digitaliseer administratieve stappen door het aanbieden van een gemeentelijk intranet en toegankelijk maken van gemeentelijke formulieren door downloaden	KT-MT-LT
Structurele aanpassingen voor voetgangers	De gemeente maakte een trage wegenplan op binnen de ruilverkaveling	<ul style="list-style-type: none"> - herwaardeer de trage wegen via project ruilverkaveling - zichtbaar maken van trage wegen door naambordjes 	KT-MT-LT
Structurele aanpassingen voor fietsers		<ul style="list-style-type: none"> - realiseer fietsverbindingen binnen project ruilverkaveling - investeer in aantrekkelijke en veilige fietspaden - aanleg fietstunnel of fietsbrug aan 	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
		oversteekplaatsen gewestwegen - voorzie fietsstraten of veilige straten voor fietsers - voorzie veilige fietsstallingen aan belangrijke knooppunten en infrastructuur - organiseer een groepsaankoop voor elektrische fietsen	
Maak het aanbod beter bekend		- ondersteun scholen via bestaande campagnes - schoolbus aanbod - bij evenementen de duurzame mobiliteitsmogelijkheden aanbieden	KT-MT-LT
Spoor actieve participatie bij burgers aan		- moedig actieve deelname in duurzame mobiliteit aan	KT-MT
Nieuwe mobiliteit en technologieën		- investeer in LED- variabele borden - installeer oplaadpunten voor elektrische wagen en/of fietsen - promoot autodelen	KT-MT-LT

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen hoopt de gemeente voor de sector mobiliteit een CO₂-reductie te bereiken tegen 2020. De gemeentelijke impact op mobiliteit zal een stuk beperkter zijn dan deze op hoger overheidsniveau.

5.4.3. Hernieuwbare energie

Een doordacht klimaatbeleid vraagt om een duurzame energieproductie, met nadruk op hernieuwbare energiebronnen.

Hernieuwbare energie is energie die gewonnen wordt uit onuitputtelijke bronnen.

Vormen van hernieuwbare energie zijn:

- bio-energie
- geothermische energie
- zonne-energie
- energie uit water
- windenergie

Er bestaan verschillende technieken om de beschikbare hernieuwbare energie te winnen. Bijvoorbeeld een thermische zonnecollector, fotovoltaïsche zonnecellen, vergisting van biomassa tot biogas, persing van pure plantaardige olie. Deze technieken leveren ook verschillende energiedragers op: warmte of elektriciteit. Elke hernieuwbare energiebron en omzettingstechniek heeft haar eigen kenmerken, zodat een effectief beleid per bron en zelfs per techniek moet worden bepaald. De gemeente zet initiatieven op voor zowel haar eigen infrastructuur als voor andere doelgroepen.

Doelstellingen van de gemeente:

- *Een aanzienlijk % van het elektriciteitsverbruik op grondgebied van de gemeente afkomstig van hernieuwbare energie*
- *Een aanzienlijk % van de huishoudens beschikken over PV-panelen en/of zonneboiler*
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- *subsidie voor de plaatsing van hernieuwbare energietoepassingen (zonneboiler, warmtepomp,...)*
- *plaatsing van hernieuwbare energietoepassingen op eigen gemeentelijke gebouwen*
- ...

Op welke nieuwe maatregelen zal de gemeente inzetten op korte, middellange en lange termijn?

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
Hernieuwbare energie			
Kennis en mogelijkheden van hernieuwbare energie in kaart brengen	De provincie start een participatief project voor energiekansenkaarten	<ul style="list-style-type: none"> - maak een energiekansenkaart op voor de gemeente - leg de nadruk op de participatie van de inwoners bij de realisatie van hernieuwbare energie in de gemeente 	KT-MT-LT
Fotovoltaïsche energie			
De gemeente faciliteert	De gemeente ondersteunt de samenaankoopacties van Kyoto in het Pajottenland.	- organiseer een samenaankoop i.s.m. Kyoto in het Pajottenland	KT-MT-LT
De gemeente investeert	De gemeente plaatste zonnepanelen op het gemeentehuis...	<ul style="list-style-type: none"> - investeer zelf in zonnepanelen en zonneboilers - Fotovoltaïsche energie voorzien op gemeentelijke gebouwen na controle haalbaarheid 	KT-MT-LT
Biomassa			
De gemeente faciliteert		<ul style="list-style-type: none"> - onderzoek de mogelijkheden van een vergistingsinstallatie voor bermmaaisel ism Kyoto in het Pajottenland en Pro Natura - promoot de plaatsing van biogasinstallaties of andere (koolzaad, miscanthus,...) bij lokale boeren 	MT-LT
Waterkracht			
De gemeente faciliteert	Geen grote producties mogelijk maar wel restauratie van oude watermolens als bewustmaking	- onderzoek naar de mogelijkheden van watermolens in de gemeente	MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
Groene stroom			
De gemeente stimuleert de aankoop van groene stroom	De gemeente neemt zelf 100% groene stroom af van Belgische afkomst voor de gebouwen	- promoot de levering van groene stroom	KT-MT-LT

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector hernieuwbare energieproductie een aanzienlijke CO₂-reductie te bereiken tegen 2020.

5.4.4. Natuur en biodiversiteit

Twee soorten maatregelen zijn mogelijk:

1. **Klimaatmitigatie:** maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen beperken zodat de temperatuurstijging onder een gevaarlijke kritische grens wordt gehouden. Het Europese Burgemeestersconvenant richt zich in eerste instantie op deze maatregelen.
2. **Klimaatadaptatie:** maatregelen die de effecten van de klimaatverandering milderer of voorkomen zodat de schade ervan binnen de perken blijft, of maatregelen die inspelen op kansen die zich voordoen door de klimaatverandering.

Biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen spelen een belangrijke rol in de hele klimaatproblematiek. Ze maken mensen, soorten en populaties veerkrachtiger zodat ze zich beter kunnen aanpassen aan de klimaatverandering. Hoe groter de verscheidenheid van dieren en planten, hoe meer ecosystemen de schokken van de klimaatsveranderingen zullen overleven.

De klimaatsverandering heeft duidelijk invloed op de natuurlijke systemen: ze is schadelijk voor biodiversiteit en één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. Wanneer biodiversiteit en ecosystemen niet efficiënt beschermd worden, zal het klimaat nog sneller veranderen en zullen de gevolgen groter zijn.

Hoezo?

Biodiversiteit en ecosystemen zijn belangrijk voor klimaatregulering: veengebieden, moerassen, bodems, bossen en oceanen zorgen voor de opname en opslag van koolstof. De uitstoot van broeikasgassen kan teruggedrongen worden door deze ecosystemen gezond te houden en beschadigde milieus te herstellen. Zoals het opnieuw aanplanten van bossen.

Bossen zuiveren de lucht, slaan koolstof op en nemen water op als een spons waardoor overstromingen worden beperkt en water wordt opgeslagen voor drogere periodes.

Ook half natuurlijke en door de mens beheerde ecosystemen - waaronder landbouwgebieden - leggen koolstof vast en halen CO₂ uit de lucht.

Onze klimaatstrategieën afstemmen op de natuur heeft dus veel voordelen:

- We zorgen dat de mens en zijn bestaansmiddelen minder kwetsbaar worden voor deze klimaatverandering.
- Het is een kostenefficiënte aanpak: ecosystemen zorgen voor koolstofopslag tegen een lage kost.

Enkele concrete voorbeelden hiervan:

Klimaatimpact	Ecosysteemgebaseerde aanpassing
Meer droogte	Pas de juiste landbouw- en bosbouwpraktijken toe om de wateropslagcapaciteit te verhogen en droogte tegen te gaan
Warmte-extremen	Verhoog het aantal groene (natuur) en blauwe (water) zones in steden om het microklimaat en de luchtkwaliteit te verbeteren
Rivieroverstromingen	Onderhoud en herstel broekgebieden en rivierbeddingen die kunnen

	dienen als natuurlijke buffers tegen overstromingen
Verhoogd brandrisico	Plant gemengde bossen, want zij zijn immuun tegen ziekten en plagen en hebben een lager brandrisico

Conclusie: het behoud of herstel van ecosystemen helpt om klimaatverandering tegen te gaan én om ons beter te wapenen tegen de klimaatsverandering.

Doelstellingen van de gemeente:

- *Duurzaam beheer van groengebieden*
- *versnippering van de natuur tegengaan*
- *Duurzame link tussen natuur en landbouw*
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voort gezet?

- *Aanplant van een geboortebomgaard*
- *Gesubsidieerde aankoop voor inwoners via gemeente van hagen en fruitbomen*
- *Aankoop en aanplant van inheemse of autochtoon plantgoed*
- *Sensibilisatie naar inwoners*
- ...

Op welke nieuwe maatregelen zal de gemeente inzetten op korte, middellange en lange termijn?

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
Natuur			
Versterken van natuurverbindingen	Dit kan gebeuren door de gemeente zelf en/of via ondersteuning van en samenwerking met partners (VLM-ruilverkaveling, bosgroep, regionaal landschap, natuurverenigingen, Pro Natura, betrokken landbouwers, particulieren...).	<ul style="list-style-type: none"> - Aanleg en inrichting van natuurverbindingen (ecologische berm, houtkanten, boomgaarden, poelen, waterlopen,...) - Beheer de natuurverbindingen duurzaam - Stimuleer de aanleg van natuurverbindingen bij inwoners, scholen, bedrijven,... 	KT-MT-LT
Duurzaam beheer van groengebieden (in bebouwde zone)	Verharden enkel waar nodig, vergroenen waar mogelijk ivf het beperken van het hitte-eilandeffect	<ul style="list-style-type: none"> - vorm de gemeentelijke groengebieden om tot een duurzaam groenbeheer (pesticidenvrij, onderhoudsarm, kringlooptechnieken,...) - vergroening van het openbaar domein (straten, pleinen, parkings, begraafplaatsen,...) - promoot biodiversiteit in tuinen van particulieren, scholen, bedrijven, ... (pesticidenvrij, inheems, ...) Vb. Werkgroep Bij-een (milieuraad) 	KT-MT-LT
Stimuleren van een meer		-Stimuleren nulgebruik pesticiden	KT-MT-LT

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort- middellang- lang)
natuurlijke inrichting en een duurzaam beheer van het tuin-, scholen- en sportcomplex		<ul style="list-style-type: none"> -Stimuleren van aanleg van levende, dynamische tuin -Aanmoedigen van initiatieven mbt samentuinen 	
Stimuleren van een duurzaam watergebruik in tuin-, scholen- en sportcomplex		<ul style="list-style-type: none"> -Stimuleren gebruik regenwater -Stimuleren tot beperkte verharding en gebruik van waterdoorlatende verharding 	KT-MT-LT

5.4.5. Landbouw

Door hun energieverbruik hebben landbouwactiviteiten een CO₂-uitstoot. Daarnaast veroorzaakt landbouw uitstoot van andere broeikasgassen zoals CH₄ (methaan) en N₂O (lachgas). Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel en de mestopslag in de bodem. Binnen het kader van het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht deze niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen op te nemen.

De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer duurzame landbouw. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Ze houdt rekening met de biodiversiteit en beperkt de uitstoot van schadelijke gassen. En door voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden.

De gemeente kan duurzame energieproductie - wind, zon, WKK, warmtepompen, pocketvergisting - stimuleren om de energiekost bij landbouwbedrijven te verminderen. En zo ook meteen de CO₂-uitstoot.

Doelstellingen van de gemeente:

- *klimaatvriendelijkere landbouwtechnieken worden toegepast*
- *energiebesparende technieken worden meer toegepast in landbouwbedrijven*
- *bekendmaking en promotie korte keten consumptie*
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- *korte keten: inwoners aanzetten tot het kiezen voor duurzame voeding (lokaal, seizoensgebonden, minder verpakking ...)*
- ...

Op welke nieuwe maatregelen zal de gemeente inzetten op korte, middellange en lange termijn?

Maatregel	Toelichting/stand van zaken	Acties	Termijn (kort-middellang-lang)
Duurzame landbouw			
Betrek de landbouwers bij het landschapsbeheer	Agro-aaneming: groepering van landbouwers	<ul style="list-style-type: none"> - landbouwers inschakelen bij het beheer van het landschap - samenwerking bij de vergroeningsmaatregelen (akkervogels, erosie, biodiversiteit,...) 	KT-MT-LT
Ondersteuning van landbouwers rond duurzame energie	In het project Kyoto in het Pajottenland werden via het Innovatiesteunpunt informatiesessies georganiseerd rond wind- en zonne-energie voor het landbouwbedrijf.	<ul style="list-style-type: none"> - Verdere informatieverschaffing naar landbouwers toe rond wind- en zonne-energie. - Realisatie van duurzame energieprojecten door een samenwerking tussen landbouwers en inwoners door middel van lokale coöperatieven. 	KT-MT-LT
Promoten van klimaatvriendelijke landbouwtechnieken	Gemeente promoot klimaatvriendelijke landbouwtechnieken via infodagen, uitwisselingsmomenten,...	<ul style="list-style-type: none"> - promoot duurzame landbouweducatie voor scholen en groepen (boerderijbezoek, schoolmoestuin,...) - promoot biolandbouw - promoot hernieuwbare energie (vergisting, wKK, PPO,...) bij landbouwbedrijven 	KT-MT-LT
Lokale voedselproductie en -afzet promoten		<ul style="list-style-type: none"> - promoot thuisverkoop van landbouwproducten - promoot boerenmarkten 	KT-MT-LT

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector landbouw een CO₂-reductie te bereiken tegen 2020.

5.4.6. Industrie

Sectoren die niet binnen het werkingsveld en beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht voor het Burgemeestersconvenant. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. In de provincie Vlaams-Brabant zijn er 16 ETS-bedrijven. In de gemeente Gooik zijn er geen ETS-bedrijven.

Sinds 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. Dat zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven) en lopen van 2015 tot 2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich onder meer om een energieaudit te laten uitvoeren, een energieplan uit te werken en om jaarlijks verslag uit te brengen. Voor bedrijven (industrie, kmo's, handelaars,...) met een primair verbruik lager dan 0,1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet en kan de gemeente acties opzetten.

Het aandeel industrie is beperkt in Gooik gezien de plattelandstructuur in de gemeente. Niettegenstaande zullen ook in deze sector maatregelen van belang zijn om de doelstellingen te bereiken.

6. RAPPORTERING EN MONITORING

De gemeente zal op regelmatige basis rapporteren over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Om de twee jaar moet de gemeente bij de Europese Commissie rapporteren over de uitgevoerde acties (voortgangsrapport). Hierna kan het actieplan en de uitvoering worden bijgesteld om de doelstelling te halen.

Om de vier jaar bezorgt de gemeente bovendien een geüpdatete inventarisatie van de CO₂-uitstoot (monitoringrapport). Die evaluatie kan leiden tot het bijstellen van het klimaatactieplan.

Jaar	Soort rapport
2017	Voortgangsrapport
2019	Monitoringrapport
2021	Voortgangsrapport
2023	Monitoringrapport

7. CONTACTEN

Burgemeester:

Michel Doomst

Verantwoordelijke schepenen:

Simon De Boeck, schepen voor leefmilieu, duurzaamheid en landbouw

Herman Anthoons, schepen voor mobiliteit en openbare werken

Michel Doomst, voor ruimtelijke ordening (burgemeester)

...

Contactpersoon:

Lucy Simon, Duurzaamheidsambtenaar

Overzicht figuren en tabellen:

Figuur 1: model Trias Energetica

Figuur 2: Grafiek of taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Figuur 3: Grafiek vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Figuur 4: Grafiek BAU 2020

Figuur 5: externe ondersteuning aan de gemeente

Tabel 1: overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting
